

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

СИЛАБУС

Нормативного освітнього компонента Дитяча література

Код дисципліни	ОК 9
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта, Початкова освіта та психологія, Початкова освіта та інформатика
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин, 44 аудиторних)
Види аудиторних занять	Лекційні, практичні, лабораторні заняття
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна, дистанційна, змішана
Форми контролю	екзамен

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада)	Зенченко Тетяна Федорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти
E-mail:	tatianazenchenko@ukr.net, zenchenkotetyanaf@gnpu.edu.ua
Профіль викладача	https://nnipp.gnpu.edu.ua/kafedry/kafedra-teorii-i-metodyky-pochatkovoi-osvity/zenchenko-tetiana-fedorivna.html
Консультації	Щовівторка, 14.00-15.00 год., кафедра теорії і методики початкової освіти, Google Meet: https://meet.google.com/utt-hxna-eeb

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму навчальної дисципліни складено відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта ОС «Бакалавр», професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», ОПП підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, навчального плану, навчальної програми)

Дитяча література – складник блоку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Вивчення цього освітнього компонента передбачає засвоєння змісту дитячої літератури (читання/слухання, усвідомлення, аналіз літературних текстів); формування в студентів фахових компетентностей, підготовка конкурентоспроможних вчителів початкових класів відповідно до Державного стандарту початкової освіти, вимог Нової української школи.

ОК «Дитяча література» спрямовано на: формування у майбутніх вчителів початкових класів знань щодо літературного процесу, проблематики творів для дітей, їхніх художніх особливостей та виховного значення, здатності використовувати здобуті знання у професійній діяльності; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього вчителя в сучасному світі; формування і утвердження гуманістичного світогляду особистості майбутнього педагога, громадянина України, розуміння ним національних і загальнолюдських цінностей.

Основними завданнями викладання дисципліни «Дитяча література» є:

- виховання мотивації в майбутніх педагогів до використання творів художньої літератури у процесі організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;
- ознайомлення студентів з історією розвитку дитячої літератури від часу її зародження до сучасності;
- розширення уявлення студентів про місце і значення дитячої літератури в розвитку, вихованні та навчанні особистості дитини;
- розширення й поглиблення в студентів знань теоретико-літературних понять, необхідних для цілісного аналізу творів дитячої літератури;
- розвиток у них умінь і навичок здійснювати ідейно-художній аналіз творів дитячої літератури, визначення їх науково-педагогічної основи та значення для виховання дітей;
- удосконалення навичок виразного читання творів різних жанрів;
- формування вміння компетентно орієнтуватися в інформаційному (зокрема літературному) просторі; застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності вчителя початкових класів; здатності до рефлексії, самоконтролю, вдосконалення та самовдосконалення.

Пререквізити: ОК вивчається в 1 семестрі, одночасно з ОК 1 Історія та культура України.

Постреквізити: Методика навчання української мови, Методика навчання літературного читання, Методика навчання інтегрованого курсу “Я досліджую світ”.

Навчальна дисципліна сприятиме формуванню в бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта таких компетентностей і програмних результатів навчання, передбачених відповідними нормативними документами:

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної;

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних

компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

Формування компетентностей в межах дисципліни співвіднесено з трудовими функціями професійних стандартів підготовки вчителя, а саме:

ЗК.01. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність);

Трудова функція А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів).

А1. Мовно-комунікативна компетентність (А1.1., А1.2., А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.5, А2.7), А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.3).

Трудова функція Б. Партнерська взаємодія

Б1 Психологічна компетентність (Б1.3), Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1,Б2.2., Б2.3).

Програмні результати навчання

ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

Методи, методики та технології: словесні (розповідь, бесіда, лекція, бінарна лекція, обговорення), наочні методи (демонстрація), творчі, проблемно-пошукові методи; інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні технології.

Політика навчання, викладання, контролю

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньої діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідування занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття

Освітній процес передбачає *комбінування теоретичної та практичної підготовки.*

Теоретичну частину спрямовано на перевірку рівня оволодіння темами, що опрацьовуються самостійно (індивідуально), та передбачає наукові бесіди, повідомлення, консультації, огляди на засадах студентоцентрованого підходу. Такі види занять можуть проходити в аудиторії, онлайн (Zoom, Google Meet), офлайн із використанням презентацій, у т.ч. у терміни, передбачені для консультацій викладача. *Практичний блок* містить завдання практичних занять, виконання яких формує професійні вміння, навички та здатності.

Зенченко Тетяна Федорівна, т. +380665768972, tatianazenchenko@ukr.net,

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ

№ з/п	Тема	Кількість годин, відведених на:		
		аудиторні заняття		самостійну роботу студентів (СРС)
		лекції	практичні	
1	Дитяча література як складник художньої літератури	2/0	2/0	7/8
2	Фольклор у контексті національної культури	2/0	2/0	7/10
3	Українська дитяча література у контексті XIX століття. Творчість Тараса Шевченка, Леоніда Глібова, Олени Пчілки та Лесі Українки для дітей	2/2	2/0	5/5
4	Українська дитяча література кінця XIX – початку XX ст. Творчість Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка, Степана Васильченка для дітей	2/0	2/2	6/7
5	Українська література для дітей XX ст. Творчість Марійки Підгірянки, Наталі Забіли, Оксани Іваненко, Марії Познанської, Миколи Трублаїні для дітей	2/2	2/0	6/7
6	Українська дитяча література другої половини XX століття. Творчість Платона Воронька, Грицька Бойка, Катерини Перелісної, Романа Завадовича для дітей	2/0	2/0	5/8
7	Українська література для дітей другої половини – кінця XX ст. Творчість Василя Симоненка, Дмитра Павличка, Ліни Костенко для дітей	2/0	2/0	5/8
8	Українська література для дітей другої половини – кінця XX ст. Творчість Всеволода Нестайка, Степана Жупанина, Миколи Сингаївського для дітей	2/0	2/0	5/6
9	Сучасна дитяча література. Творчість Ігоря Січовика, Зірки Мензатюк, Івана Андрусяка, Лесі Ворониної для дітей	2/2	2/2	6/7
10	Література для дітей письменників Сумщини.	2/0	2/0	6/8
11	Зарубіжна література в дитячому читанні	2/0	2/0	6/8
Разом		22/6	22/4	46/82

Критерії оцінювання знань студентів з дисципліни

Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальному навчальному плані студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Таблиця 1.

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

100-бальна шкала	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками

60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА

1. Богданець-Білокаленко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX ст. – початку XXI ст.: навчальний посібник. Київ, 2011. 480 с.
2. Гоголь Н. В. Культурологічний підхід у змісті шкільної літературної освіти (друга половина XX – початок XXI століття): монографія / за наук. ред. д-ра. пед. наук Т. О. Яценко. Суми, 2021. 482 с.
3. Данильченко І. Г. Формування еколого-літературної компетентності в студентів у процесі вивчення дисципліни «Дитяча література». *Вісник Глухівського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. Випуск 2(34). Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2017. С. 154–166.
4. Дитяча література. Курс лекцій : навчально-методичний посібник / І. Данильченко, Т. Зенченко. Суми, 2022. С.200.
5. Гоголь Н.В. Формування в учнів 2 – 4 класів естетичної оцінки художнього твору в системі безперервної літературної освіти. Глухів: РВВ ГДПУ. 2006. 68 с. URL: <http://46.201.250.252:8080/handle/123456789/95?show=full>.
6. Живі письменники. Хто вони. Каталог сучасних дитячих письменників. URL: https://alivewriters.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/Ukr_Writers-1.pdf
7. Казанжи О. В. Дитяча література в початковій школі: навчально-методичний посібник (до курсу «Дитяча література»). Миколаїв : 2018. 142 с.
8. Качак Т. Дитяча література та методика навчання літературного читання. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020. 62 с.
9. Качак Т. Б., Круль Л. М. Дитяча література: навчально-методичний посібник (для студентів спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта»). Івано-Франківськ, 2014. 236 с. URL: <https://cutt.ly/TN9be5z>.
10. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. Київ, 2018. 352 с.
11. Кизилова В. В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс : навчально-методичний посібник для студ. вищих навч. закл. Старобільськ, 2015. 236 с. URL: <https://cutt.ly/wH9byTV>.
12. Методичні рекомендації до практичних занять із навчальної дисципліни «Дитяча література» : електронний навчально-методичний посібник. 2022 І. Данильченко, Т. Зенченко. URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/1793>.
13. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 013 «Початкова освіта». URL: <https://cutt.ly/gJUf9v0>
14. Сумські письменники – дітям : огляд дитячої літератури письменників Сумщини. / уклад. О. К. Линник. Суми, 2011. 22 с.
15. Щербак С. Художній світ дитячої поетичної творчості Ігоря Січовика. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність* 2019. Випуск 13. С. 110–119.
16. **Збірки творів письменників різних років видання.**
17. Alex Palmer. The Atlas of Christmas. Running Press. 2020. 256 P.
18. Lewis Carroll. Through the Looking-Glass, and What Alice Found There (Аліса в Задзеркаллі). Folio World's Classics. 2020. 112 p.
19. Miriam Bos. Pinocchio. Campbell First Stories. 2018. 10 P.
20. Natascha Rosenberg. The Three Little Pigs (First Stories). Pan Macmillan. 2017. 10 P.
21. Rosie Dickins Lift-the-Flap: How Your Body Works. Usborne. 2020. 16 P.

Додаткова література

1. Вовк О. В. Основні завдання української дитячої літератури. URL: <https://cutt.ly/ZH9v0T2>.
2. Гнідець У. С. Концептуалізація розуміння сучасної літератури для дітей та юнацтва в світлі наукової критики. URL: <https://cutt.ly/1H9v4Kj>.
3. Гоголь Н. В. Поезія Наталі Забіли і сучасна українська література для дітей *Наукові праці: науково-методичний журнал*. Миколаїв, 2014. Вип. 227. Т. 239. С. 68–71.
4. Гоголь. Н. В. Психологізм оповідань І. Франка для дітей. Парадигма пізнання: гуманітарні питання. *Сучасність. Наука. Час. Взаємодія та взаємовплив*. Київ, 2015. С. 160 – 166.
5. Павленко М. Дитяча література – не сюсюкання. URL: <https://cutt.ly/cH9bpQG>
6. Простір любові Івана Андрусяка, або Всі ми також Зайчики : бібліогр. пам'ятка для читачів дошк. та мол. шк. віку / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. М. Тімочка. Київ, 2019. 40 с. URL: <https://cutt.ly/oJRBUox>.
7. Сухомлинська Л. В. Світ казок Василя Сухомлинського у сучасному інформаційному просторі України. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Збірник наукових праць*. 2018. № 29. С. 16-21.
8. Щербак С. Художній світ дитячої поетичної творчості Ігоря Січовика. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність* 2019. Випуск 13. С. 110–119.

Нормативні джерела:

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.
2. Стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.